

5. Službene doklade, kakršne imajo državni uradniki zadnjih štirih činovnih razredov.

6. Funkcijske (opravilne) doklade na enorazrednicah 200, na dvorazrednicah 300, na trirazrednicah 400, na štirirazrednicah 500, na pet in večrazrednicah in na meščanskih šolah 600 K.

7. Osobne doklade po 200 K, ki se vračunijo v pokojnino, tistim učnim osebam, ki po 20letnem službovanju niso dosegle voditeljskega mesta.

8. Plače za učiteljice ženskih ročnih del 1200 K, na meščanskih šolah 1300 K; poleg tega še šest povišanj plač na vsaka tri leta po 100 K.

9. Pravico do pokojnine po prebitem usposobljenostnem izpitu s 34%.

10. Povišanje pokojnine vsako leto za 2%; povišanje cele pokojnine s 33. službenimi leti po prebitem usposobljenostnem izpitu.

11. Pokojnina za vdove in sirote kakor državni uradniki.

12. Povišanje plač sega nazaj na vsa službena leta posameznikov.

Našim poslancem priporočamo, da si pri prihodnji regulaciji naših plač vzemo za postavbo ta načrt in da povabijo k posvetovanju tudi zastopnike iz učiteljskega stanu, zakaj ti vedo najbolje, kje je sila najhujša. Vsem stanovom so se že izboljšale plače; vsled tega so se živila in stanovanja posebno v krajih, kjer je več uradnikov, zdatno podražila in učitelj mora v takih krajih hirati in umirati s svojo družino pri tej neznosni draginji.

Značilno imenovanje. Ravnatelj na državni ljudski šoli v ulici Fontana v Trstu je bil imenovan dose-danji učitelj v Aflenzu Brunlechner in sicer po protekciji avstrijskega poslanika v Carigradu Calicea!! Brunlechner je bil svojedobno učitelj v Carigradu. Na povratku v domovino je prosil v Trstu za mesto asistenta na državni ljudski šoli, a ga niso sprejeli. Pozneje je prosil za mesto podučitelja, a ga zopet niso sprejeli! In tudi sedaj ni bil v ternu, predloženem od namestništva. Mož ne pozna deželnih jezikov in vendar je bil imenovan, zapostavili so pa moža, priznanega pedagoga, ki ima neumornih zaslug za ljudsko šolstvo v Trstu: slovensko in — laško in nemško; prezrli so moža, ki je opravljal hkratu tri službe: službo razrednega učitelja, ravnatelja in šolskega nadzornika za okolico, a vrhutega je še spisal več šolskih knjig za pouk nemščine v laških ljudskih šolah. In zakaj ni bil imenovan ta zaslužni mož? Edino zato ne, ker se v njem ne pretaka german-ska kri! Tako se godi Slovanom!

Dopisi.

Kranjsko.

Z Notranjskega. „Slovenec“ z dne 10. m. m. me je opozoril v nekem dopisu iz Tržiča na sledeče: V tistem dopisu našteva dopisnik one, ki imajo volilno pravico v občinski zastop v I. razredu. Med temi volilci imenuje samo nadučitelja. Opozarjam ostale tovariše, da imajo tudi vsi oni, ki so stalno nastavljeni, volilno pravico v I. razredu. Opozarjam vse cenjene tovariše na rzsodbo c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu, katero je dobilo „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Loga-

škega“ l. 1895. in na članek „Volilna pravica stalnih učiteljev“ v 23. števil. l. 1895. „Učit. Tovariša“.

Tovariši, le naprej! Ne zametujmo pravic, ki nam jih nudijo zakoni. Kjer Vas nočejo spoznati kot volilce, reklamujte, sklicevaje se na oni odlok, in spoznali Vas bodo ter Vam dali to, kar Vam gre po božji in človeški pravici.

Štajersko.

Učiteljstvo in narodnost. Ako se ozremo po pestrem polju današnjega človeškega delovanja, ali pa če se zamaknemo v burno valovanje človeškega življenja v preteklih dobah, tedaj se lahko prepričamo o vedno ponavljajočem se procesu, kako mlajši rod smelo naskakuje zastarele pozicije osivelih vodnikov narodovih, kako se neprestano postavlja radikalizem konservativnosti po robu. Tudi med štajerskim učiteljstvom so se napele zadnji čas prav radikalne strune, in človek bi menil na prvi pogled, da deluje v nazadnjaškem smislu, ako bi se uprl novemu toku. Kakor môra je leglo nekaj na prsi marsikterega učitelja, ki je veljal dosihdob za nesebičnega, liberalnega borilca v vrstah svojih tovarišev; v dušo se je marsikomu vselila disharmonija, kakršna nastopa navadno v slučaju, kadar se človek pripravlja na velepomembno dejanje, a si ni do cela v svesti — baš kakor Shakespearjev Hamlet — zahtevajo in prepuščajo li njegovi нравni principi to dejanje ali ne.

Ako se osmeli tudi „moja malenkost“, da izpregovori dve, tri o radikalnem toku med štajerskim učiteljstvom, se naj ne smatra to za pojav atavizma, podedovanega od kakega konservativnega pradeda, ampak za skromen poskus, da se razjasni konflikt duševnih principov. Sicer se hvalijo učiteljski novostrujarji v svojem glasilu (Schul- & Lehrerzeitung, str. 394—397), da „samo oni hodijo po pravem poti“ — „da razen njih ni jasnih glav“ — „da so le oni politiško izvežbani“, — „da stoje na Štajerskem pojmi na glavi“ (seve, svoje izvzemši) — „da le njih privrženci morajo samostojno in logično misliti“ itd; toda to naj nas ne straši: za pajčevino njihove sofistike je skritih še dovolj logičnih sklepov in samostojnih misli, samo na dan je treba z njimi. Opuščajoč metodo „Jungovcev“ ali „mladih“ — tako je namreč oficijelno ime naših radikalcev — si ne prilastujem nezmotljivosti, a dozdeva se mi vsekakor, da ima prav, kdor trdi:

I. Štajerska „Schul- und Lehrerzeitung“ je navidezno glasilo „Lehrerbundovo“, a dejansko je ta časnik organ „mladih“. Ta trditve je sicer samo formalnega pomena, vendar pa je važna zaradi „Bundovega“ sklepa, da je namreč vsak član primoran, si naročiti le-ta list. A meni nikakor noče iti v glavo, da bi bilo to prav, ako sili „Lehrerbund“ svoje ude, da si morajo kupovati duševne hrane, ki je prirejena po nazorih „mladih“, toda v „Bundu“ samem so vendarle še združeni „mladi“ in „stari“. Da je pa zgornja trditve utemeljena, izprevidimo: 1.) ker „mladi“ na vse kriplje agitujejo za „Schul- und Lehrerzeitung“, 2.) ker je urednik temu časniku — kot zaupni mož „Jungovcev“ — primoran, da urejuje list po tendencah svojega kluba, in 3.) ker so vsi članki, ki so v njem priobčeni, od prvega do zadnjega pisani strogo v smislu „mladih“.

V naslednjih trditvah zaradi tega tudi ne bom ločil, kar nam nudi „Schul-u. Lehrerzeitung“ od tega, kar je raz-

vidno iz delovanja „Jungovcev“ in iz njihovega programa.

II. Politika „mladih“ je politika brezobzirnega egoizma! Ker bi utegnili nekateri pozabljivi novostrujarji celo trditi — kar se je že večkrat pripetilo — da je politika v njihovem delovanju docela izključena ter da se oni bavijo le s stanovskimi vprašanji: zato mi bodi dovoljeno, da jih opozorim na njihovi izjavi „Schul-u. Lehrerzeitung“ stran 29. in 211. — v mislih imam povsod letnik 1899. — kjer veli tako-le: „Učitelj zaide nolens volens v politički tok, ako mu njegov stan in šola nista deveta briga“, in „... pedagogika se sploh ne da ločiti od politike“.

In res! Zanesla se je v naše kroge neka nova vrsta politike, kakršne še dozdej ni zapisal na svojo zastavo noben stan — vsaj javno ne! Politika egoizma je značilna posebno v tem, da skuša doseči svoj smoter ne oziraje se na desno, ne na levo, ne brigajoč se za svojega vzdihujočega sobrata poleg sebe in z ramami skomizgaje koraka čez razrušene svetinje narodove.

„Mladi“ trobijo na vsa usta v svet, da hočejo narod kulturno povzdigniti, da jih boli narodova materijalna beda in duševna tema, a še v isti sapi izpodbadajo drug drugega, češ, „Jungovci, nikar ne pozabite naše zahteve in izstopite brž ko brž iz vseh neučiteljskih društev!“*) Da je društvena organizacija najboljši temelj, na katerem se more narodu vsaj nekoliko olajšati njegova borba za obstanek, da morejo storiti društva marsikaj za povzdigo duševnega nivoa: to pripoznava vsakdo. Le egoist, brezobzirni egoist more vzklikniti liki naši „mladi“: „Narod, ti si nehvaležen! Ne bomo ti več tlačanili, pomagaj si sam, kakor veš in znaš!“ Človek ne ve, ali bi se smejal ali jokal, ako si predstavlja takega korenitega „Jungovca“, ki hodi s prekrižanimi rokami na hrbtu apatično med narodom, ki ga prosi, naj ga uči plemenitega razveseljevanja s petjem, naj mu preskrbljuje za majhen denar obilo dobrih knjig, naj ga uči sadjereje, naj mu pomaga ustanavljati posojilnice itd., a on mu odkimava na vse to in sanja poleg tega o narodni blaginji in njegovi prosveti.

Vse hvale vredno je sicer, ako se potegujemo učitelji za boljšo plačilo našemu trüdapolnemu delovanju in ako zahtevamo, da se nam naše pravne uredbe preosnujejo v svobodnejšo obliko in da se nam zakonito podkrepijo: toda žrtvovati ne moremo in ne smemo temu stremljenju vseh drugih smotrov, ki nas vežejo z narodom, ampak obratno, truditi se moramo, da še ožje priklopimo narod nase, da bomo v vseh narodovih masah kvas, brez katerega ne more vznikniti njegova prosveta.

III. Štajerski „mladi“ so se združili v znamenju narodnostnega indiferentizma. 1.) To pripoznavajo sami, pisoč o svojem programu na strani 61. v „Schul-u. Lehrerzeitung“ tako-le: „Das (t. j. das Volksinteresse) ist der grosse Fehler der Deutschgesinnten, der sie blind und taub für das Menschheits-Interesse macht. Die Čechisch-Slovenisch- und Polnisch-Nationalen thun natürlich dasselbe. Was dann in einem Staate wie Oesterreich für Schulprogramme zum Vorschein kommen, und was die unheilvollen Folgen „solcher“ Programme sein müssen, das braucht wohl nicht

erst bewiesen zu werden“. In dalje: „Ein vernünftiges Programm kann weder ein reines Lehrer-, noch weniger aber ein Nationalprogramm sein. Es muss eben das sein, was das Programm der Jungen thatsächlich ist, ein Bildungsprogramm“. „Mladi“ kaj radi naglašajo „občečloveške interese“, za katere se baje potegujejo in kažejo pri tem na „pogubonosne posledice“, ako bi se organizovalo učiteljstvo na narodni podlagi. No, oglejmo si te strašne posledice nekoliko natančneje! Ako bi slovensko učiteljstvo naglašalo z vso vnamo narodnostni moment, bi izdatno pospeševalo odpravo tujega, nemškega jezika v ljudski šoli, kjer se še šopiri žalibože v kljub vsem modernim pedagoškim načelom; povzdignilo bi svoj svarilni, iz ust veččakov prihajajoči glas, da se naj ne silijo otroci slovenskih mater v ponemčevalne šole nekaterih spodnještajerskih trgov; na narodni podlagi organizovano učiteljstvo bi seveda tudi odločno protestovalo proti čudni meri, ki jo uporablja graška gospoda napram narodnemu in nemškutarskemu učiteljstvu ter bi z vsemi silami podpiralo naše poslance v realizovanju gesla „Proč od Gradca“. In baš s takim postopanjem bi doseglo učiteljstvo to, o čemer sicer tudi „mladi“ beseđičijo, a dejanski le ovirajo, namreč: povzdignilo bi svoj rod v duševni prosveti, ker bi mu neizmerno prikrajšali pot do nje, in izboljšalo bi materijalno stanje njegovo, ker bi omogočilo slovenskim krogom, da zasedejo najlepše službe na rodni zemlji domačini, ki ostanejo sedaj še mnogokrat člani proletariata, ker jim je nezadostno znanje nemščine izpodneslo noge.

A „mladi“ se izvijajo takim razmotrivanjem, češ: „V stanovski organizaciji res ne poznamo narodnostnega momenta, pač pa v svojem privatnem delovanju“. A tudi ta izgovor izbije dejstvo:

2.) „Novostrujarji“ zabavljajo vselej in povsod neustrašenim borilcem, ki se potezajo za teptane narodove pravice, zmerjajoč jih v svojem glasilu kot „nationale Volksbetrüger“, „nationale Volksbethörer“, „die durch Bierdünste gehobene nat. Gefühlseligkeit“ i. t. d. in nazivajoč o vsaki priliki narodno delovanje v ožjem krogu „nacionalna pijanost“ i. t. d.!

3.) Povodom seje štajerskega „Lehrerbunda“ zahtevajo „mladi“, naj jim pojasnijo slovenski udje svoje stališče napram klerikalizmu in narodnosti in poudarjajo pri tem „die Rückwirkung der nationalen Fragen auf den Lehrerbund“. Torej slovenske učitelje držimo tudi izven stanovske organizacije z ozirom na narodnost v šahu! — To je njih jasni namen.

4.) „Mladi“ ščujejo, kjer le morejo, proti „Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev“, ji podtikajo sebične namene, jo dolžijo pobratimstva s klerikalci i. t. d.; vse jim pride prav, kar bi moglo razušiti vez, ki spaja slovensko učiteljstvo, in trudijo se na vse kriplje, da se kolikor le mogoče oklenejo svojih nemških tovarišev.

5.) „Jungovci“ se izgovarjajo, da negujejo narodnost v svojem privatnem delovanju, in da to vprašanje ne sme v nobenem učiteljskem društvu na površje. Kako piškav je ta izgovor, v tem je prepričan vsak „mladi“, tudi tega ne pripoznava, zakaj vsakomur je dobro znano, da le v združitvi je moč, a poedinci so le malopomembne ničle.

Zgodovina nas pa tudi uči, da vsakdo, ki izključuje katerosibodi idejo iz vrste colokupnih interesov in jo proglašja za privatno stvar, da tisti sploh negira potrebo obstanka iste ideje.

*) „Würden doch alle Jungen den schon oft angeregten Gedanken beherzigen und sich von jeglichem bürgerlichen Vereine fernhalten.“ (Schul-u. Lehrerzeitung)

A „mladi“ se poprijemajo prav radi v očigled navedenim faktom še ene rešilne vejice. Zabrusijo vam namreč samosvestno v oči: „Čemu pa shajajo druga stanovska društva n. pr. odvetniška zbornica, kmetijsko društvo itd., dasi sede poleg Slovencev tudi Nemci?“ Odgovor je kratek: I, zato, ker se ne bavijo prav nič s politikom! A „Jungovec“ se bo najbrž obregnil: „No, saj je v naši organizaciji politika tudi izključena!“ Tako, zdaj smo pa na jasnem! Že izpočetka sem citiral zahtevo „mladih“, da se ne sme in ne more ločiti politika od učiteljskega delovanja, a sedaj mi trdi isti „mladi“ nasprotno. Nato se navadno začne sofistika s potrebno in nepotrebno politikom i. t. d.; a vprašajmo jih poslednjič mi: „Čemu se neki izključuje iz eminentno političkega delovanja „mladih“ baš narodnostno vprašanje, ki je pedagoško vprašanje par excellence za nas štajerske Slovence, dočim so le-to vprašanje sprejeli v svoj program celo socijalni demokrati na svojem občeavstrijskem shodu v Brnu?!”

6.) Čudno naziranje o narodnosti dokumentujejo spodnještajerski „mladi“ s tem, da ostanejo apatični tudi v teh slučajih, ko jim njih nemški sodrugi dovoljujejo „narodnostno politiko“. Urednik „Schul-u-Lehrerzeitung“ piše namreč na strani 125.: „Wo es gilt . . . unberechtigte Forderungen (namreč nacijonalne) mit aller Entschiedenheit zurückzuweisen, da bin ich immer dabei“. Ako imajo spodnještajerski „mladi“ le še količkaj svoje „slovenske“ krvi po žilah, ali jim ne bo vdarila rdečica v lice? Nemški „mladi“ odbijajo krepko „unberechtigzte Forderungen“, t. j. teženje spodnještajerskih Slovencev po enakopravnosti, a njih slovenski sobojevniki ne ganejo niti z mezincem, dasi tudi vidijo nebroj permanentnih krivic, ki tlačijo njegov rod kakor mōra.

7.) „Jungovci“ niso le narodno indiferentni, ampak še vse hujše, oni so — — — ne, ne gre mi iz peresa pikra beseda! — — — Evo vam fakta: Nemški „mladi“ so o priliki letošnjega „Lehrerbundovega“ zborovanja zahtevali od svojih slovenskih sobojevnikov, da naj se le-ti zagovarjajo nasproti očitanjem, da koketujejo s klerikalno stranko. In vstal je mož ter izustil krilate besede: „Als im Vorjahre das bekannte Telegramm von Seite der „Zaveza“ an den Bischof Strossmayer abgesandt wurde, haben die slovenischen Lehrer Steiermarks (koliko neki?) sofort energisch dagegen Stellung genommen und sogar mit dem Austritte aus der „Zaveza“ gedroht“. Mož je govoril — in mirna je bila Bosna!

Ako so slovenski (?) „mladi“ res že popolnoma pozabili na zbirko umetnin in slik, ki jih je Strossmayer podaril l. 1869. hrvaškemu narodu, ako so pozabili na tistih 60.000 gld., s katerimi je omogočil ustanovitev največjega kulturnega podjetja jugoslovanskega, t. j. zgradbo akademije; ako so res vse to pozabili, naj bi odprli nemški konverzacijski leksikon Brockhausov in položili svojim „svobodnim“ tovarišem na srce te-le besede: „Strossmayer gründete viele Volksschulen und seine reichen Einkünfte benützt er zur geistigen Hebung seiner Nation!“ Naši „mladi“ nosijo vedno „družbene interese“, „kulturne ideale“ itd. na jeziku, a moža, ki si je pridobil nevenljivih zaslug za povzdigo kulture, še poznati nočejo. Oj, ironije!

Sicer pa odkritosrčni „mladi“ sami pripoznavajo, da jim je narodnost deveta briga. Tako je nedavno tega izjavil eden najvplivnejših zaupnih mož „novostrujarjev“: „Nas — učitelje — popolnoma nič ne briga, ako se slovenski narod ponemčuje; kaj nam mari, če pripravljajo

nemški iredentovci trden temelj zaželenemu mostu od severnega pa do jadranskega morja.“

Vsakemu slovenskemu učitelju, ki iskreno ljubi svoj rod in ki je doslej z vso vnemo deloval na to, da se našemu bornemu narodu vsaj v prihodnje zagotovi enakopravnost, vsakemu se mora milo storiti, ko vidi, da korakajo važni činitelji na polju prosvete prešerno mimo naroda — trpina, češ, kaj nam to mari, če se bližaš svojemu koncu, vi drugi stanovi glejte!

Z ozirom na vsa ta navedena dejstva mi bije kakor ironičen grohot na ušesa, ko čitam v „Jahrbuch“ za leto 1860. krilate besede nemškega pedagoškega svetca Diesterwega, ki veli:

„— — — nationale Einheit, nämlich starke und unüberwindliche Einheit, ist unmöglich ohne Einigkeit in der Gesinnung, ohne innere Eintracht, die am sichersten begründet wird — nicht durch Worte und diplomatische Schriftstücke, sondern durch Gemeinsamekeit im Leben. Diese nach unserm Theile anzubahnen, darum kämpfen wir für die Nationalschule.“

Eden, ki je tudi mlad.

Opomba uredništva: Slovenski učitelji, ki smo združeni v „Zavezi“, stojimo in moramo stati na odločno narodnem stališču. Poudarjamo pa najodločnejše, da se nismo, da se ne in da se ne bomo nikdar bratili z našimi klerikalci, ki iščejo samo svojih koristi in oblast nad našim učiteljstvom in šolstvom.

† Karel Schweigl. Dne 22. prosinca t. l. je umrl v Ptujju po dolgotrajni in mučni bolezni starosta spodnještajerskih učiteljev in bivši nadučitelj ljudske šole ptujške okolice, g. Karel Schweigl, nadučitelj v pokoju, odlikovan z zlatim križcem v priznanje 51letnega trudapolnega in uspešnega delovanja kot učitelj-vzgojitelj. Ta izvanredni mož in učitelj-trpin je dosegel visoko starost 84. let vzlic temu, da je v svojih mlajših letih kot pomožni podučitelj spričo pičlih dohodkov trpel veliko pomanjkanja in vzlic temu, da je več nego pol stoletja vse svoje najboljše duševne in telesne moči posvečeval vzgoji in pouku ukaželjne mladine. Pokojni Karel Schweigl pa zasluži tudi iz narodnih ozirov, da se mu v naslednjih vrsticah postavi skromen, a hvaležen spomenik. Rajni bil je v Ptujju prvi slovenski učitelj, ki je s pomočjo takratnega okrožnega dekana in nadžupnika ptujškega Frančiška Cvetka l. 1842. na nemški mestni šoli razškrupljene slovenske otroke v poseben oddelek združil ter jih učil za življenje neobhodno potrebnih temeljnih nauk in znanosti na slovenski narodni podlagi.

Vrhutega je pokojni Schweigl pravi utemeljitelj in ustanovnik sedanje 5razredne deške in 4razredne dekleške ljudske šole v ptujski okolici, kateri je bil voditelj celih 36 let.

Rajni Schweigl je bil tudi iskren prijatelj dičnega Davorina Trstenjaka, s katerim se je seznanil za časa njegovega kaplanovanja v Ptujju; to prijateljstvo je trajalo neizkaljeno do Trstenjakove smrti.

Karel Schweigl se je rodil 26. sušca 1816 pri Sv. Križu na Murskem polju, prebil izkušnji zrelosti in učne usposobnosti 1833—34 v Gradcu, učiteljeval kot pomožni podučitelj v Veliki Nedelji 2 leti, 1 leto v Lučah, 1 leto pri Sv. Florijanu ob Lesnici; od 3. listopada 1840 do 15. kimavca 1888 pa nepretrgano v mestu Ptujju in ptujški okolici kot pomožni podučitelj, kot samostojni učitelj-voditelj in naposled kot nadučitelj takrat še 4razredni mešani šoli z 2 vzporednicama v ptujski okolici.

Dne 24. prosinca t. l. je spremilo pokojnika k večnemu počitku mnogobrojno občinstvo, med temi 7 duhovnikov, mnogo učiteljev in učiteljic, šolska mladež okoliške šole z učiteljstvom, mnogo odličnih meščanov, prijateljev in znancev. N. v m. p.!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. XXXI. občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«. (Dalje.) O delovanju odborovom v preteklem društvenem letu je potem poročal tajnik g. Engelbert Gangl. Njegovo poročilo se glasi:

Slavni zbor! Čast mi je, poročati Vam o delovanju društvenega odbora, kateremu je Vaše zaupanje pred enim letom izročilo vodstvo »Slovenskega učiteljskega društva«.

Poudarjati moram precej sedaj, da se je odbor resno trudil, da se izkaže vrednega tega zaupanja, da je uporabljal svoje najboljše sile, da je ohranil »Slovenskemu učiteljskemu društvu« ono veljavnost in spoštovanje, ki si ga je pridobilo v tridesetih letih svojega, za slovensko učiteljstvo na Kranjskem plodonosnega delovanja.

Zavoljo tega se je shajal društveni odbor prav pogostoma k sejam, kjer je pretresaval razna vprašanja, kjer je ukrepal o tem in onem, kar bi zamoglo dvigniti občeginjo ne le članov »Slovenskega učiteljskega društva«, nego blaginjo vsega kranjskega učiteljstva.

Da je temu res tako, izpričuje izredni občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva«, ki se je vršil letos na binkoštni torek v »Narodnem domu«. Takrat je slovensko učiteljstvo kranjsko, ki je združeno v našem društvu, svojega ljubljence, svojega najzvestejšega prijatelja, zagovornika in bojevnika darovalo vsemu slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu, ki ga nerazdružno edini »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«, darovalo mu je svojega »Učiteljskega Tovariša«, ki bodi odslej branitelj pravic vsega slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva. S tem je pokazalo naše društvo, da je prešinjeno dobrih, celo plemenitih idej, da razume pojem bratstva, kolegijalnosti in medsebojne ljubezni.

Z današnjim občnim zborom se poslavljamo člani »Slovenskega učiteljskega društva« od »Učiteljskega Tovariša«, ki nam je bil z odkrito in neboječo besedo res zvest tovariš, ter ga iskreno zahvaljamo za vse, kar nam je storil dobrega. A obenem ga pozdravljamo kot člani zavednega učiteljstva, združenega v »Zavezi slovenskih učiteljskih društev«, z resničnim veseljem v novi, visoki in velevažni službi, v kateri bo donasal z največjo odločnostjo, z resnicoljubnostjo in svobodno besedo koristi nam, ki smo zanj, pa tudi tistim, ki so proti njemu! Zakaj temu prepričanju dam lahko duška, prepričanju namreč, da bodo merodajni faktorji upoštevali le njegov glas, ker bo glas tisočev slovenskega učiteljstva, in da se ne bodo branili njega stanovski nasprotniki dobrot iz njegovih rok!

O delovanju odborovom mi ne kaže govoriti na dolgo in široko, zakaj to delovanje odborovo je pravzaprav — kakor sem omenil tudi v lanskem svojem poročilu — tistim članom »Slovenskega učiteljskega društva«, ki gledajo z zanimanjem njega razvitek in napredek in ki z gmotno in duševno podporo ter z iskreno vneto skrbjo, da naše društvo čim lepše procvita, že docela znano, saj so bili njegovi sklepi objavljeni v društvenem glasilu, v »Učiteljskem Tovarišu«, a izvrševanje teh sklepov je znak, da se je skušal odbor vsekdar izkazati vrednega onega zaupanja, s katerim ste ga počastili na lanskem občnem zboru dne 28. grudnia 1898. l.

Poudarjati moram tudi letos, da se je v preteklem društvenem letu lepo kazala vzajemnost in kolegijalnost med člani našega društva, da so ti krepko podpirali društveni odbor pri vseh njegovih nakanah in početjih in da si je društveni odbor resno prizadeval, da po slabih svojih močeh zadovolji častite člane našega društva, da — kakor

zahteva § 2. društvenih pravil — »duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo«.

V društvenem odboru so bili: predsednik Juraj Režek, podpredsednik Janko Likar, tajnik in sourednik E. Gangl, blagajnik in upravnik Fr. Črnagoj, odgovorni urednik Jak. Dimnik ter odborniki Fr. Gabršek, Luka Jelenc, Lovro Letnar in Jož. Verbič. Pregledovalci računov so bili Ant. Javoršek, Maks Josin in Karel Rožanc.

Lansko leto sem dejal, da tudi po novi regulaciji niso naše gmotne razmere še take, da bi smeli držati križem rok, temveč da bo treba napeti v bodoče vse sile, da spravimo gmotno stanje kranjskega ljudskošolskega učiteljstva v soglasje z gmotnim stanjem državnih uradnikov XI. X. in IX. plačilnega razreda. In res se je poprijel društveni odbor z vso odločnostjo dela, da spravi to stvar pred visoki deželni zbor ter tako pomaga kranjskemu ljudskemu učiteljstvu do ugodnejšega gmotnega stanja. Kakor znano, je predložil visokemu deželnemu zboru peticijo, ki jo je natisnil »Učiteljski Tovariš«, katero bodo začeli gg. poslanci v prihodnjem zasedanju deželnega zbora reševati, in ki bo prinesla vrlenu našemu učiteljstvu zopet nekaj koristi. O istem vprašanju je govoril delegat našega društva pri letošnji glavni skupščini »Zaveze slovenskih učiteljskih društev« v Gorici ter je tudi zastopal interese slovenskega učiteljstva pri zborovanju avstrijskega učiteljstva na Dunaju. Iz tega je torej razvidno, da smo takozvani liberalni učitelji pri resnem delu, ki nam bo brezdvoma doneslo zaželeni uspeh. Pa če ne bomo že mi dohnali vsega, kar želimo, do česar nas sili naše hrepenenje po svobodi, po napredku in po povzdigi učiteljskega stanu, do katerega gojimo najgloblje spoštovanje, sem prepričan, da bodo naši zanamci uživali sad našega dela in da na nam bodo prisvajali vsaj to, da nismo bili zaspane šolobarde, nego da smo brez bojazni in brez ozirov po neomajnem in neizpremenljivem prepričanju povsod in vedno zastopali sveto učiteljsko stvar!

Važna vloga, ki jo je predložil društveni odbor visokemu deželnemu šolskemu svetu in katero je natisnil tudi »Učiteljski Tovariš«, je lista o odpravi, oziroma o presnovi ponavljalne šole. Kolikor vem, resno upošteva visoki deželni šolski svet to vlogo, in če ji ne bodo pomagali »prijatelji« šolstva in učiteljstva, ki — žal — vladajo izvečine krajnim šolskim svetom, v grob, bo imela ugoden uspeh. Ta naš korak znači, da nam ni samo do kruha, da nam je tudi do izboljšanja našega ljudskega šolstva.

Omenim naj tudi to, kar vsak ve! Omenim naj in naj konstatujem, da veje nad nami duh svobode in zavednosti! Koliko smo morali čuti mi liberalni učitelji v polpreteklem času trdih in grdih besedi, to je naravnost gorostasno! A na tem mestu izjavljam brez ovinkov, da nam je vse to v veselje, ker nam to ostrozobo sovraštvo izpričuje, da smo na pravem poti, po katerem nas vodi lastna glava in lastno srce! Toliko se mi je zdelo vredno omeniti, da si ne bi kdo mislil, da se koga bojimo!

O drugem društvenem delovanju bodo poročali v naslednjih točkah dnevnega reda drugi gospodje poročevalci, a slavni zbor naj blagovoli vzeti to tesno moje poročilo blagohotno na znanje. (Odobranje.) (Dalje.)

Iz vdovskega učiteljskega društva v Ljubljani.

Odbor vdovskega učiteljskega društva opozarja čc. gg. člane, da blagovolijo vposlati letnino pro 1900 v teku tega meseca, Nekaj gg. članov dolguje še na pristopnini precejšnje zneske, kateri bi se morali o pravem času vplačati, ker sicer preneha dotičnik biti član vdovsk. učit. društva. — Tudi starejšim gg. članom bodi omenjeno, da za letos ni nihče oproščen vplačevanja letnine, ker občni zbor ni bil sklepčen, oprošča pa le občni zbor od leta do leta. Končno pa prosimo še gg. dolžnike, da bi se malo gosteje spominjali društva, ki je najzaneslivejša podpora njihovim vdovam in sirotam, ker, ako ne store le-ti svoje dolžnosti, izgube tudi njihove vdove in sirote pravico do podpore, ozir. pokojnine.

Iz „Zaveze“. (Zahvala). »Češko-slovenski spolek v Pragi« nam je vposlal te dni 150 K, katere je določil kot častno nagrado za najboljša slovenska mladinska spisa. Od tega zneska se je prisodila prva nagrada v znesku 100 K g. Jos.